

Declarația de Principii Internaționale de Catalogare

Propunere aprobată de către Prima reuniune a experților IFLA pentru elaborarea unui Cod Internațional de Catalogare, Frankfurt, Germania, 2003

Introducere

Declarația de Principii — cunoscute îndeobște sub numele de „Principiile de la Paris” — a fost aprobată de către Conferința Internațională asupra Principiilor de Catalogare din 1961. Scopul acesteia de a servi drept bază pentru standardizarea internațională a catalogării a fost, cu siguranță, atins: cele mai multe coduri de catalogare care au fost elaborate în lume de atunci încoace au urmat strict Principiile, sau măcar într-o mare măsură.

După mai bine de 40 de ani, acum când atât catalogatorii, cât și clienții lor folosesc OPAC-uri (Cataloge Online cu Acces Public) în întreaga lume, a devenit încă și mai dezirabil să avem un set comun de principii internaționale de catalogare. Acum, la începutul secolului XXI, IFLA a făcut efortul de a adapta Principiile de la Paris la obiective ce sunt aplicabile cataloagelor de bibliotecă online, ba chiar mai mult de atât. Primul dintre aceste obiective este satisfacerea cerințelor utilizatorilor catalogului.

Aceste noi principii înlocuiesc și lărgesc Principiile de la Paris de la doar lucrări textuale, la toate tipurile de materiale, și de la doar alegerea și forma intrărilor, la toate aspectele înregistrărilor bibliografice și de autoritate folosite în cataloagele de bibliotecă.

Principiile propuse — ce urmează — acoperă:

1. Aplicabilitatea;
2. Entitățile, atributele și relațiile;
3. Funcțiile catalogului;
4. Descrierea bibliografică;
5. Punctele de acces;
6. Înregistrările de autoritate;
7. Fundamentele capabilităților de căutare.

Aceste noi principii se edifică pe baza marilor tradiții catalografice ale lumii¹ și, de asemenea, pe modelele conceptuale expuse în documentele IFLA „*Functional Requirements for Bibliographic Records*” (FRBR) și „*Functional Requirements and Numbering for Authority Records*” (FRANAR), care extind Principiile de la Paris pe tărâmul indexării sau catalogării subiectuale (i.e. tematice, de subiect).

Se speră că aceste principii vor spori partajarea internațională a datelor bibliografice și de autoritate și vor ghida elaboratorii de reguli de catalogare în eforturile lor de a dezvolta un cod internațional de catalogare.

---

¹ Cutter, Charles A.: Rules for a dictionary catalog. 4th ed. rewritten. Washington, D.C.: Government Printing Office. 1904

Ranganathan, S.R.: Heading and canons. Madras [India]: S. Viswanathan, 1955, și

Lubetzky, Seymour. Principles of Cataloging. Final Report. Phase I: Descriptive Cataloging. Los Angeles, Calif.: University of California, Institute of Library Research, 1969.

Declarația de Principii Internaționale de Catalogare

Propunerea finală din 19 decembrie 2003

1. Aplicabilitate

Principiile enunțate aici au rolul de a ghida elaborarea de coduri de catalogare. Ele se aplică înregistrărilor bibliografice și de autoritate și cataloagelor contemporane de bibliotecă. Principiile pot fi aplicate de asemenea și bibliografiilor și fișierelor de date create de către biblioteci, arhive, muzee și de către alte comunități.

Ele intenționează să ofere o abordare coerentă pentru catalogarea descriptivă și cea subiectuală, aplicată resurselor bibliografice de orice fel.

Principiul suprem pentru construirea codurilor de catalogare trebuie să fie satisfacerea utilizatorilor catalogului.

2. Entități, atribute și relații

2.1. Entități în înregistrări bibliografice

Pentru crearea de înregistrări bibliografice, se iau în considerare următoarele entități ce reflectă produse ale demersurilor intelectuale sau artistice:

Lucrare
Expresie
Manifestare
Exemplar²

2.1.1. Înregistrările bibliografice reflectă, de regulă, manifestări. Aceste manifestări pot încorpora o colecție de lucrări, o lucrare individuală sau o parte componentă a unei lucrări. Manifestările pot apărea într-una sau mai multe unități fizice.

În general, o înregistrare bibliografică separată ar trebui creată pentru fiecare format fizic (manifestare).

2.2. Entități în înregistrări de autoritate

Înregistrările de autoritate ar trebui să documenteze diversele forme de nume/denumiri/apelațiuni, cel puțin pentru persoane, familii, colectivități³ și teme (subiecte). Entitățile ce servesc drept subiecte de lucrări includ:

Lucrare
Expresie
Manifestare
Exemplar
Persoană

² Lucrare, expresie, manifestare și exemplar sunt entitățile din Grupul 1 al modelului FRBR/FRANAR.

³ Persoane, familii și colectivități sunt entitățile din Grupul 2 al modelul FRBR/FRANAR.

Familie
Colectivitate
Concept
Obiect
Eveniment
Loc geografic⁴.

2.3. Atribute

Atributele care identifică fiecare entitate ar trebui utilizate ca elemente de date în înregistrările bibliografice și de autoritate.

2.4. Relații

Relațiile dintre entități — semnificative din punct de vedere bibliografic — ar trebui identificate prin intermediul catalogului.

3. Funcțiile catalogului

Funcțiile catalogului sunt cele care permit unui utilizator⁵:

3.1. să regăsească [*find*] resurse bibliografice într-o colecție (reală sau virtuală), ca rezultat al unei interogări ce folosește atribute și relații ale resurselor:

3.1.1. să localizeze [*locate*] o resursă individuală

3.1.2. să localizeze [*locate*] seturi de resurse reprezentând:

- toate resursele aparținând unei aceleiași lucrări
- toate resursele aparținând unei aceleiași expresii
- toate resursele aparținând unei aceleiași manifestări
- toate lucrările și expresiile unei persoane sau ale unei familii sau ale unei colectivități
- toate resursele ce tratează o temă (subiect) dată
- toate resursele definite prin intermediul altor criterii (precum limba, țara publicării, data publicării, formatul fizic etc.), de regulă ca o filtrare secundară a rezultatului interogării.

Se admite că din pricina constrângerilor economice, din unele cataloage de bibliotecă vor lipsi înregistrări bibliografice pentru componente de lucrare sau pentru lucrări individuale din cadrul altor lucrări.

3.2. să identifice [*identify*] o resursă bibliografică sau un agent (i.e. să confirme faptul că entitatea descrisă într-o înregistrare corespunde entității

---

⁴ Concept, obiect, eveniment și loc sunt entitățile din Grupul 3 al modelului FRBR/FANAR. [Notă: Entități suplimentare pot fi identificate în viitor, precum cele identificate în FANAR: mărci comerciale, identificatori etc. (*de adus la zi după necesități, atunci când vom avea raportul FANAR final*)].

⁵ 3.1-3.5 se bazează pe: Svenonius, Elaine. *The Intellectual Foundation of Information Organization*. Cambridge, MA: MIT Press, 2000. ISBN 0-262-19433-3

căutate sau să distingă între două sau mai multe entități cu caracteristici similare);

3.3. să **selecteze** [*select*] o resursă bibliografică adecvată cerințelor utilizatorului (i.e. să aleagă o resursă care satisface cerințele utilizatorului în ceea ce privește conținutul, formatul fizic etc. sau să respingă o resursă ca fiind inadecvată nevoilor utilizatorului);

3.4. să **achiziționeze** [*acquire*] sau să **obțină** [*obtain*] acces la un exemplar descris (i.e. să furnizeze informație care să permită utilizatorului să obțină un exemplar prin cumpărare, împrumut etc. sau să acceseze un exemplar digital, printr-o conexiune online la o sursă la distanță); să obțină o înregistrare de autoritate sau o înregistrare bibliografică.

3.5. să **navigheze** [*navigate*] într-un catalog (i.e. folosindu-se de aranjarea logică a informației bibliografice și de evidențierea de căi limpezi de trecere de la un element la altul, inclusiv de expunerea relațiilor dintre lucrări, expresii, manifestări și exemple).

4. Descrierea bibliografică

4.1. Porțiunea descriptivă a înregistrării bibliografice ar trebui să se bazeze pe un standard agreat pe plan internațional⁶.

4.2. Descrierile pot avea diferite **nivele de completitudine**, în funcție de scopul catalogului sau a fișierului bibliografic.

5. Punctele de acces

5.1. Generalități

Punctele de acces pentru regăsirea înregistrărilor bibliografice și a celor de autoritate trebuie să fie formulate în conformitate cu principiile generale (vezi 1. Aplicabilitate). Ele pot fi controlate sau necontrolate.

Punctele de acces necontrolate pot include elemente precum titlul propriu-zis — așa cum se găsește acesta pe manifestare — sau cuvinte-cheie adăugate înregistrării bibliografice sau care se găsesc oriunde în aceasta.

Punctele de acces controlate oferă consecvența necesară localizării seturilor de resurse și trebuie să fie normalizate conform unui standard. Aceste forme canonice, i.e. normalizate (numite și „vedete autorizate” [*authorized headings*]) ar trebui să fie consemnate în înregistrări de autoritate, împreună cu variantele utilizate ca referințe.

5.1.1. Alegerea punctelor de acces

5.1.1.1. Includeți ca puncte de acces (controlate) la o **înregistrare bibliografică**, titlurile lucrărilor și ale expresiilor și,

---

⁶ Pentru comunitatea bibliotecară, acesta va fi ISBD - Descrierea Bibliografică Standard Internațională.

ca puncte de acces (de regulă, necontrolate), titlurile manifestărilor, precum și formele canonice ale numelor creatorilor lucrărilor.

În cazul creatorilor colectivități, aceasta se limitează doar la lucrările care sunt, în mod necesar — prin chiar natura lor —, expresia gândirii sau activității colective a colectivității, chiar dacă sunt semnate de către o persoană, în calitatea ei de conducător sau angajat al colectivității. La fel, când formularea titlului — conjugată cu natura lucrării — implică în mod clar faptul că respectiva colectivitate este responsabilă, la modul colectiv, pentru conținutul lucrării.

Suplimentar, furnizați puncte de acces (la înregistrarea bibliografică) obținute din formele canonice ale numelor persoanelor, familiilor, colectivităților și temelor/subiectelor considerate importante pentru regăsirea, identificarea și selectarea resursei bibliografice descrise.

5.1.1.2. Includeți ca puncte de acces la o **înregistrare de autoritate** formele canonice ale numelui/denumirii entității respective, precum și variantele numelui/denumirii. Acces suplimentar poate fi oferit prin intermediul numelor/denumirilor asociate.

5.1.2. Vedetele autorizate

Vedetele autorizate pentru o entitate ar trebui să fie numele/denumirea care identifică entitatea respectivă într-o manieră consecventă, fie așa cum se găsește predominant pe manifestări, fie ca nume/denumire general acceptat(ă), adecvate utilizatorilor catalogului (e.g. „nume convențional”).

La nevoie, ar trebui adăugate și alte caracteristici ce pot contribui la identificare, pentru a distinge entitatea de altele cu același nume sau cu aceeași denumire.

5.1.3. Limba

Dacă nume/denumiri au fost exprimate în mai multe limbi, ar trebui preferate vedetele ce se bazează pe informația găsită pe manifestări ale expresiei în limba și în scrierea originale; dar, dacă limba și scrierea originale nu sunt dintre cele utilizate în mod normal în catalog, vedeta ar trebui să se bazeze pe forme ce se găsesc pe manifestări sau în lucrări de referință scrise în una din limbile sau scrierile cele mai adecvate utilizatorilor catalogului.

Ar trebui să se ofere acces în limba și scrierea originale ori de câte ori este posibil, fie prin vedeta autorizată, fie printr-o referință. Dacă transliterările sunt dezirabile, ar trebui să se folosească un standard internațional pentru conversia scrierii.

5.2. Forme de nume de persoane

5.2.1. Dacă numele unei persoane constă din mai multe cuvinte, alegerea cuvântului-intrare ar trebui să fie guvernată de convențiile specifice țării al cărei cetățean este persoana sau

5.2.2. dacă cetățenia nu este determinabilă, alegerea ar trebui să fie guvernată de uzul din țara în care persoana este — în general — rezidentă sau

5.2.3. dacă nu este posibil să se determine unde rezidă — în general — persoana, alegerea cuvântului-intrare ar trebui să fie guvernată de uzul din limba pe care o folosește — în general — persoana respectivă, așa cum rezultă din manifestări sau din lucrările de referință.

5.3. Forme de nume de familii

5.3.1. Dacă numele unei familii constă din mai multe cuvinte, alegerea cuvântului-intrare ar trebui să fie guvernată de convențiile specifice țării cel mai adesea asociate cu acea familie sau

5.3.2. dacă nu este posibil să se determine care este țara cea mai des asociată cu acea familie, alegerea cuvântului-intrare ar trebui să fie guvernată de uzul din limba pe care o folosește — în general — familia respectivă, așa cum rezultă din manifestări sau din lucrările de referință.

5.4. Forme de denumiri de colectivități

5.4.1. Pentru jurisdicții, vedeta autorizată ar trebui să includă forma curentă a denumirii teritoriului implicat, în limba și scrierea celei mai adecvate nevoilor utilizatorilor catalogului.

5.4.2. În cazul în care colectivitatea a folosit în perioade succesive denumiri diferite ce nu pot fi considerate variațiuni minore ale unui nume, fiecare schimbare semnificativă de denumire ar trebui considerată ca semnalând apariția unei noi entități, iar înregistrările de autoritate corespunzătoare fiecărei entități ar trebui asociate prin trimiteri 'vezi și' (predecesoare/sucesoare).

5.5. Forme de titluri uniforme

Un titlu uniform poate fi fie un titlu de sine stătător, fie o combinație nume/titlu, fie un titlu calificat prin adăugarea unor elemente de identificare, precum o denumire de colectivitate, un nume de loc, o limbă, o dată etc.

5.5.1. Titlul uniform ar trebui să fie titlul original sau titlul cel mai frecvent folosit în manifestări ale lucrării. În anumite circumstanțe bine definite, un titlu uzual în limba și scrierea catalogului poate fi preferat titlului original, ca bază pentru vedeta autorizată.

6. Înregistrări de autoritate

6.1. Înregistrările de autoritate ar trebui să fie elaborate pentru a controla formele autorizate de nume/denumiri și de referințe folosite ca puncte de acces pentru entități precum: persoane, familii, colectivități, lucrări, expresii, manifestări, exemplare, concepte, obiecte, evenimente și locuri.

6.2. Dacă o persoană, familie sau colectivitate folosește nume/denumiri diferite sau variante de nume/denumire, un nume/denumire sau o singură formă de nume/denumire ar trebui aleasă ca vedetă autorizată pentru fiecare *persona** distinctă. Dacă există variante de titlu pentru o lucrare, un singur titlu ar trebui ales ca titlu uniform.

7. Fundamente pentru capabilitățile de căutare

7.1. Căutare și regăsire

Punctele de acces sunt elementele înregistrărilor bibliografice care oferă 1) regăsire sigură a înregistrărilor bibliografice și de autoritate, ca și a resurselor bibliografice ce le sunt asociate, și 2) limitează rezultatele interogării.

7.1.1. Formule de căutare

Nume/denumiri, titluri și subiecte ar trebui să fie interogabile și regășibile cu ajutorul oricărei formule disponibile în catalogul sau fișierul bibliografic respectiv, de pildă prin forme integrale de nume/denumiri, prin cuvinte-cheie, prin expresii, prin trunchiere.

7.1.2. Punctele de acces indispensabile sunt cele ce se bazează pe atributele și relațiile esențiale ale fiecărei entități din înregistrarea bibliografică sau de autoritate.

7.1.2.1. Punctele de acces indispensabile pentru **înregistrările bibliografice** includ:

- numele creatorului sau numele primului creator, atunci când sunt nominalizați mai mulți creatori;
- titlul propriu-zis sau titlul-catalogator al manifestării;
- anul (anii) publicării sau al/ai tirajului;
- titlul uniform pentru lucrare/expresie;
- vedetele de subiect, descriptorii;
- indicii de clasificare;
- numerele standard, identicatorii și titlurile-cheie pentru entitatea descrisă.

---

* *persona* [*pl. personae*] = personalitate pe care o persoană (e.g. actor, politician, autor) o proiectează în public (ca o „mască socială”) sau pe care societatea o percepe; (contrast: *anima*) [n.t.].

7.1.2.2. Punctele de acces indispensabile pentru înregistrările de autoritate includ:

- numele/denumirea autorizat(ă) sau titlul entității;
- variante ale numelui/denumirii sau ale titlului entității.

7.1.3. Puncte de acces suplimentare

Atribute din alte zone ale descrierii bibliografice sau ale înregistrării de autoritate pot servi drept puncte de acces opționale sau ca formule de filtrare sau de limitare, în cazul în care rezultatul interogării conține un număr prea mare de înregistrări. Asemenea atribute ale înregistrărilor bibliografice includ, dar nu sunt limitate la:

- numele creatorilor, alții decât primul nominalizat;
- numele persoanelor, familiilor sau colectivităților care exercită alte roluri decât cel de creator;
- titluri paralele, titluri generice [*caption titles*] etc.;
- titluri uniforme de serie;
- identificatori de înregistrări bibliografice;
- limba;
- țara publicării;
- suportul fizic.

Asemenea atribute ale înregistrărilor de autoritate includ, dar nu sunt limitate la:

- numele/denumirile sau titlurile entităților asociate;
- identificatorii înregistrărilor de autoritate.

ANEXĂ

Obiective ale Elaborării Codurilor de Catalogare

Sunt mai multe obiective care direcționează elaborarea codurilor de catalogare⁷. Cel mai important este satisfacerea utilizatorului.

- *Satisfacția utilizatorului* catalogului. La elaborarea descrierilor și a formelor canonice de acces ale numelor/denumirilor, deciziile trebuie luate având mereu în vedere utilizatorul.
- *Uzul comun*. Vocabularul normalizat folosit în descrieri ar trebui să fie în acord cu cel al majorității utilizatorilor.
- *Reprezentare*. Entitățile din descrieri și formele canonice ale numelor/denumirilor folosite pentru acces ar trebui să se bazeze pe felul în care entitatea se autodescrie.
- *Acuratețe*. Entitatea descrisă ar trebui să fie înfățișată cu fidelitate.
- *Suficiență și necesitate*. Ar trebui incluse doar acele elemente ale descrierii și ale formelor canonice ale numelor/denumirilor folosite pentru acces care sunt necesare pentru a îndeplini cerințele utilizatorului și care sunt esențiale pentru a identifica în mod unic o entitate.
- *Semnificație*. Elementele ar trebui să fie semnificative din punct de vedere bibliografic.
- *Economie*. Dacă există căi alternative de a atinge un obiectiv, ar trebui să se prefere calea care favorizează economia de ansamblu (i.e. costul minimal sau abordarea cea mai simplă).
- *Standardizare*. Descrierile și elaborarea punctelor de acces ar trebui să fie standardizate, în măsura și la nivelul celei mai ridicate posibile. Aceasta ar permite o consecvență sporită care, la rândul ei, ar spori capacitatea de a partaja înregistrările bibliografice și de autoritate.
- *Integrare*. Descrierile — pentru toate tipurile de material — și formele canonice ale numelor/denumirilor entităților ar trebui să se bazeze pe un set comun de reguli, în cea mai mare măsură posibilă.

Regulile dintr-un cod de catalogare ar trebui să fie

- *Justificabile și nu arbitrare*.

Se recunoaște că, uneori, aceste obiective pot fi contradictorii și că trebuie adoptată o soluție pragmatică și justificabilă.

[În privința tezaurilor tematice (subiectuale, de subiect), se aplică alte principii, care nu sunt încă incluse în această declarație de principii.]

[trad. Dan Matei, dan@cimec.ro, 7.03.2004]

---

⁷ Bazate pe literatura bibliografică, mai ales cea a lui Ranganathan și Leibniz, așa cum a fost ea descrisă în Svenonius, Elaine *The Intellectual Foundation of Information Organization*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2000, p. 68.